

ingediend op **1836** (2023-2024) – Nr. 2
5 januari 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Hilâl Yalçin en Annabel Tavernier

over het voorstel van resolutie

van Hannelore Goeman, Conner Rousseau,
Steve Vandenberghe, Thijs Verbeurgt en Katia Segers

over de versterking van de kennis van het Nederlands,
zowel binnen als buiten de schoolmuren

Documenten in het dossier:
1836 (2023-2024) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçin;
Jean-Jacques De Gucht, Bob Savenberg;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Steven Coenegrachts, Willem-Frederik Schiltz;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Toelichting door de eerste indiener.....	4
II.	Bespreking.....	8
1.	Tussenkomsten van de leden	8
1.1.	Jan Laeremans	8
1.2.	Annabel Tavernier.....	8
1.3.	Jean-Jacques De Gucht.....	10
1.4.	Loes Vandromme.....	11
2.	Antwoord van Hannelore Goeman	11
3.	Replieken van de leden en bijkomend antwoord.....	12
III.	Stemming	14
	Gebruikte afkortingen	15

Op 7 december 2023 besprak de Commissie voor Onderwijs het voorstel van resolutie over de versterking van de kennis van het Nederlands, zowel binnen als buiten de schoolmuren.

I. Toelichting door de eerste indiener

Hannelore Goeman veronderstelt dat alle partijen het erover eens zijn dat een goede kennis van het Nederlands cruciaal is voor de onderwijskwaliteit. Het is niet mogelijk om goed te leren als men maar de helft begrijpt van wat op het bord of in een boek staat.

Uit verschillende onderzoeken is de voorbije jaren gebleken dat het dramatisch is gesteld met de kennis van het Nederlands van veel leerlingen. Een derde van de 15-jarige jongens kan amper lezen, begrijpt de boodschap niet en is de facto laaggeletterd. De spreker kan daar niet mee leven. Nederlands moet dus absoluut een prioriteit zijn in de strijd voor een betere onderwijskwaliteit.

De spreker kijkt naar de meerderheid om ook een beleid te voeren om de kennis van het Nederlands van de leerlingen te versterken. De voorbije jaren heeft het lid vooral veel mooie woorden gehoord van de minister en de fracties van de meerderheid, maar er ontbreekt volgens haar een concreet beleid om er effectief werk van te maken.

Dat wil niet zeggen dat er niks is gebeurd. Er werden initiatieven genomen, zoals de testen, maar testen brengen alleen het probleem in kaart en zijn geen oplossing. De Vooruitfractie meent dat er geen gecoördineerde strategie is om de strijd voor een beter Nederlands op alle fronten te voeren en de kennis van het Nederlands van alle leerlingen te versterken. Er is een serie van initiatieven nodig op verschillende niveaus en voor verschillende leeftijden, die starten vanuit een visie. Maar die visie heeft Hannelore Goeman deze zittingsperiode niet gezien. Daarom vond ze het belangrijk om haar ideeën op papier te zetten in de vorm van een voorstel van resolutie.

Het eerste uitgangspunt als het gaat over de versterking van het Nederlands is hoe vroeger, hoe beter. Taalverwerving begint al op heel jonge leeftijd. Daarom is het cruciaal om kinderen zo vroeg en zo veel mogelijk met het Nederlands in contact te brengen. De achterstand die ze oplopen in hun eerste levensjaren maken ze vaak in de rest van hun leven niet meer goed. Uit onderzoek blijkt dat hoe langer kinderen naar de kinderopvang en het kleuteronderwijs zijn geweest, hoe beter hun taalvaardigheid. Daarom is een belangrijke aanbeveling in het voorstel van resolutie om kinderen zo veel mogelijk naar de kinderopvang te laten gaan. Die vraag is gekoppeld aan het pleidooi om volop te investeren in kinderopvang. De opvang moet ook kwaliteitsvol zijn. Kindbegeleiders moeten de tijd, ruimte en expertise hebben om hun zorgtaken te combineren met een pedagogische opdracht, met name het versterken van de talige – maar ook cognitieve, sociale en motorische – ontwikkeling van jonge kinderen. Dus de begeleider-kindratio moet worden verlaagd en er moet worden geïnvesteerd in opleiding en bijscholing.

Ook de betaalbaarheid van de kinderopvang is een belangrijk aandachtspunt. Kinderen uit taalarme of anderstalige gezinnen hebben er het meeste baat bij om naar de kinderopvang te gaan. Maar net die groep gaat het minst naar de kinderopvang, omdat het gewoon te duur is. De spreker pleit ervoor om de betaalbaarheid te verbeteren.

Die barrière valt gelukkig weg in het kleuteronderwijs. De participatiecijfers in het kleuteronderwijs zijn, zeker in Europees perspectief, niet slecht. In de eerste en tweede kleuterklas is het net de groep die men het meest wil bereiken die niet

gaat. Daarom wordt in het voorstel van resolutie een pleidooi gehouden voor de verdere verlaging van de leerplicht naar 3 jaar. Dat biedt de garantie dat alle kinderen bereikt worden in het kleuteronderwijs en dat er maximaal kansen ontstaan om elk kind te stimuleren in zijn taalontwikkeling.

Er moet dan wel voor worden gezorgd dat er in het kleuteronderwijs de nodige middelen en tijd zijn om maximaal in te zetten op de taalontwikkeling van jonge kinderen. Onderzoekers stellen vast dat er vandaag in het kleuteronderwijs te weinig ruimte is voor een betekenisvolle talige interactie tussen leerkrachten en leerlingen. Dat biedt dus weinig leermogelijkheden voor de taalontwikkeling van leerlingen. Dat is volgens de spreker niet verwonderlijk met klassen van 25 kinderen, van wie soms een derde geen Nederlands spreekt. Dan wordt het voor een leerkracht heel moeilijk om individueel bezig te zijn met de taalontwikkeling van een kind. Daarom pleiten de indieners voor kleinere klassen, extra personeel (zowel kleuterleiders als kindbegeleiders) met de juiste opleiding en expertise.

De indieners zijn van mening dat de overheid nog veel meer moet inzetten op een geïntegreerd pedagogisch kader voor kinderopvang en kleuteronderwijs, met doorlopende leerlijnen voor kinderen van 1 tot 6 jaar. Dat zorgt voor een helder houvast van logisch opgebouwde ontwikkelingsdoelen op maat van elke leeftijd. Hannelore Goeman pleit voor een betere en meer structurele afstemming tussen kinderopvang en kleuteronderwijs, waarbij personeel gedeeld kan worden en er zoveel mogelijk wordt samengewerkt als team. Op termijn zou het beter zijn dat kinderopvang en onderwijs in hetzelfde departement worden ondergebracht, stipt de spreker aan.

Het tweede grote aandachtspunt in het voorstel van resolutie is een expliciet en geïntegreerd taalbeleid in elke school.

Het ontwikkelen van leerdoelen alleen is niet voldoende. Er is een sterk en doorgedreven taalbeleid nodig in elke school, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten over taalverwerving en effectieve taaldidactiek, gedragen binnen de hele school en geïmplementeerd door leerkrachten die goed opgeleid zijn om aan de slag te gaan met taal in elk vak.

Testen zijn daarvoor de eerste stap, meent de spreker. Het waren de voormalige ministers Frank Vandenbroucke en Pascal Smet die, respectievelijk in 2007 en 2014, een taalscreening of SALTO-toets ontwikkelden en verplicht maakten, in zowel het kleuter- als het lager onderwijs. Minister Ben Weyts heeft daar de KOALA-test aan toegevoegd.

Maar alleen testen is niet genoeg, merkt de spreker op. Uit onderzoek over taalbeleid op scholen blijkt dat er weinig zicht is op hoe scholen met de testresultaten aan de slag gaan. Scholen hebben er zelf weinig zicht op of hun taalmaatregelen effect ressorteren. Het schrijven en uitwerken van een taalbeleid komt ook vooral op de schouders van directeurs, zorgcoördinatoren of taalleerkrachten, maar er is te weinig samenwerking tussen leerkrachten van dezelfde school. Het is absoluut niet gegarandeerd dat er een draagvlak is. Scholen evalueren hun beleid te weinig en hebben onvoldoende zicht of hun gevoerde beleid ook leerwinst oplevert. Dat zijn volgens de spreker belangrijke alarmbellen voor het beleid. Testen garanderen niet dat scholen ook effectief aan de slag gaan om het Nederlands van hun kinderen te verbeteren.

De indieners van het voorstel van resolutie vragen een intern kwaliteitssysteem in elke school, met het Nederlands als een van de centrale pijlers. Dat betekent in de praktijk dat scholen moeten kunnen rekenen op een sterke overheid: een overheid die investeert in wetenschappelijk onderzoek naar taalverwerving en effectieve taaldidactiek als kapstok voor een sterk taalbeleid in elke school. Een overheid die ook investeert in expertise en ondersteuning om scholen te helpen

hun taalbeleid uit te tekenen, hun personeel bij te scholen en te zorgen dat het hele schoolteam het beleid mee uitdraagt in elk vak. De indieners willen daarom lerende netwerken opzetten tussen universiteiten, hogescholen en leraren, zodat nieuw onderzoek en nieuwe inzichten met betrekking tot effectieve taalmethodiek snel hun weg vinden naar het onderwijs.

Er moet ook meer geïnvesteerd worden in concreet ondersteuningsmateriaal dat schoolteams kan helpen in het opzetten van remediërings- en verdiepingstrajecten voor de ontwikkeling van het Nederlands. De indieners vragen ook kwaliteitsvolle professionaliseringstrajecten op het vlak van taalverwerving voor het onderwijspersoneel.

Hannelore Goeman stelt dat ambitieuze eindtermen voor Nederlands heel belangrijk zijn. Ze vreest dat de eindtermen voor het basisonderwijs vaag en breed zullen zijn, geschreven op maat van de onderwijsverstrekkers, en dat ze daarom de kwaliteit van het onderwijs en het niveau van het Nederlands niet noodzakelijk ten goede komen.

De lat moet niet alleen hoog liggen, ook de verwachting over wie over de lat moet raken, mag ambitieuzer zijn. Er zijn vandaag drie soorten eindtermen: eindtermen basisgeletterdheid, algemene eindtermen en uitbreidingsdoelen. De eindtermen basisgeletterdheid moeten door elke leerling worden gehaald, maar de algemene eindtermen alleen op populatieniveau. De indieners van het voorstel van resolutie vragen dat ook de algemene eindtermen Nederlands beoordeeld worden op individueel niveau. Eindtermen zijn minimumdoelen. Zeker in het basisonderwijs lijkt het de spreker niet meer dan normaal dat kinderen minstens de minimumdoelen moeten halen op het einde van het basisonderwijs.

Ook in de lerarenopleiding moet een geïntegreerd taalbeleid gevoerd worden. Sterk taalonderwijs begint bij sterke leerkrachten die zelf het Nederlands goed beheersen en doordrongen zijn van het belang van taal. Uit onderzoek van de Taalunie bij vijf Vlaamse en negen Nederlandse lerarenopleidingen blijkt dat de opleidingen zich wel bewust zijn van het belang van taal- en leesonderwijs, maar er door een overvol curriculum niet altijd voldoende aandacht kan worden besteed aan een geïntegreerd taalbeleid.

Het bestaande taalbeleid is vaak nogal ad hoc: geen doorgedreven leesbeleid door de hele opleiding heen en vaak louter gericht op productieve vaardigheden zoals spreken en schrijven. Er is dus zeker nog ruimte om de plaats van het Nederlands, het belang van taalverwerving en effectieve taaldidactiek steviger te verankeren binnen de lerarenopleiding, meent de spreker.

De indieners van het voorstel van resolutie pleiten ervoor om ook in de lerarenopleiding werk te maken van een kennisrijk curriculum met voldoende ruimte voor Nederlands. Niet alleen inhoudelijke vakkennis van het Nederlands, maar ook principes van taalverwerving, efficiënte taaldidactiek en -evaluatie moeten een centrale plaats krijgen in het curriculum van elke student-leerkracht.

Taalontwikkeling stopt ook niet bij het vak Nederlands, stelt de spreker. Lerarenopleidingen zouden moeten inzetten op een geïntegreerd taalbeleid dat vertrekt vanuit het idee dat er in elk vak aan taal- en leesvaardigheid kan worden gewerkt.

Aan kandidaat-leerkrachten die bij de aanvang van de opleiding het Nederlands niet goed genoeg beheersen, willen de indieners extra ondersteuning aanbieden. Studenten die een slechte instaptoets Nederlands afleggen, zouden in het eerste jaar een taalintensief remediëringstraject moeten kunnen volgen, naast een (beperkt) aantal gewone eerstejaarsvakken. Dat betekent enerzijds dat de lerarenopleiding de mensen en middelen moet krijgen om studenten daarin effectief en

individueel te begeleiden. Anderzijds zullen studenten die er niet in slagen hun niveau Nederlands te verbeteren tot het verwachte niveau, hun opleiding tot leraar niet kunnen voltooien.

Hannelore Goeman gaat tot slot in op Nederlands leren binnen en buiten de schoolmuren.

Scholen staan vandaag voor grote uitdagingen. De groep kinderen die thuis geen Nederlands spreekt, wordt alleen maar groter. Dat heeft wel degelijk een effect op hun verwachte leerprestaties.

Scholen spelen een cruciale rol om de kennis van het Nederlands van alle kinderen te versterken. Voor de indieners van het voorstel van resolutie is het belangrijk dat de scholen er niet alleen voor staan. Nederlands leren mag absoluut niet stoppen als de schoolbel gaat. Dat betekent dat ook ouders een grote verantwoordelijkheid hebben. Dat kan in de eerste plaats door zelf actief met taal bezig te zijn binnen het gezin. De overheid heeft dus de verantwoordelijkheid om te blijven inzetten op een laagdrempelig bibliotheekaanbod, zodat elke ouder zijn kind ook effectief kan voorlezen. In veel te veel gezinnen zijn er in huis geen boeken aanwezig.

Anderstalige ouders moeten een inspanning leveren om Nederlands te leren. Dat is volgens de spreker heel duidelijk. Het heeft volgens de indieners niet veel zin dat ze thuis gebrekkig Nederlands spreken met hun kinderen, want dat komt de taalontwikkeling van hun kinderen niet ten goede. Ouders die hun kind inschrijven in een Nederlandstalige school moeten duidelijk het signaal krijgen dat wordt verwacht dat ze zelf ook Nederlands leren. Dat is een belangrijk signaal naar hun kinderen om het belang van het Nederlands in de verf te zetten, maar een school moet met ouders kunnen communiceren in het Nederlands. Enige pragmatiek is geboden, maar het kan niet dat ouders hun kind toevertrouwen aan de school maar zelf geen verantwoordelijkheid opnemen.

De overheid moet er dan ook voor zorgen dat cursussen Nederlands ter beschikking zijn. Daar loopt het vandaag ook fout, meent de spreker. De Vlaamse Regering heeft de keuze gemaakt om de cursus NT2 betalend te maken, waardoor het in de praktijk gewoon moeilijker is voor ouders om Nederlands te leren. Dat is volgens de spreker contraproductief.

De indieners zien buitenschoolse activiteiten als een extra kans om kinderen het Nederlands te laten oefenen. Zij geloven dan ook in het concept van de brede school: een gevarieerd, betaalbaar en laagdrempelig aanbod van buitenschoolse activiteiten rond de school. Het doel is om elk kind een plek te garanderen binnen het buitenschoolse aanbod. Van kinderen met een taalachterstand wordt verwacht dat ze eraan participeren als de school daarom vraagt. Dat betekent ook dat het aanbod betaalbaar moet zijn, wat vandaag voor veel ouders een probleem is, merkt Hannelore Goeman op.

Hoe ziet een brede school eruit? Enerzijds denken de indieners aan een waaier van vrijetijdsactiviteiten die na de schooluren worden aangeboden: de jeugdwerking van de lokale basketbalclub die zijn trainingen organiseert in de sportzaal van de school of de tekenschool die bijvoorbeeld om 16.30 uur les komt geven in een 'gewone' klas. Op die manier wordt de stap naar dat soort van naschoolse activiteiten een stuk kleiner. Anderzijds kunnen lokale besturen ook een gericht remediërings- of ondersteuningsaanbod uitwerken in zo'n brede school, met een leerbuddywerking of (gepensioneerde) leerkrachten die specifieke bijles geven. Op die manier wordt de uitbouw van brede scholen een dubbele win-winsituatie: ouders kunnen rekenen op een kwaliteitsvol en betaalbaar aanbod van buitenschoolse opvang en ondersteuning, scholen krijgen extra ondersteuning om die te organiseren, en kinderen krijgen alle kansen om zich te ontwikkelen en hun Nederlands te oefenen, en bij te

spijkeren waar dat nodig is. Zo wordt ook komaf gemaakt met het dure schaduwonderwijs en de privélessen die vandaag in opmars zijn, besluit de spreker.

De strijd moet op verschillende fronten tegelijk worden gevoerd, in overleg met alle betrokken partijen: kinderopvang, kleuteronderwijs, basisonderwijs, secundair onderwijs, hoger onderwijs, lerarenopleiding enzovoort. Het voorstel van resolutie is volgens Hannelore Goeman een eerste aanzet om een strategie en stappenplan af te spreken.

II. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Jan Laeremans

Jan Laeremans zegt dat werk is gemaakt van een grondig document. Positief is volgens hem de titel. De versterking van de kennis van het Nederlands in het onderwijs ondersteunt hij. Ook een aantal kleinere voorstellen, zoals kleinere kleuterklassen of het beter zicht krijgen op de remediëring, acht hij goed.

Maar zijn fractie zal het voorstel van resolutie niet goedkeuren. De hoofdoorzaak van de achteruitgang van de kennis van het Nederlands is de instroom van tienduizenden anderstaligen, die de fractie van de indieners in het Europees en federaal parlement bespoedigt. Men laat steeds meer gezinshereniging toe en gelukzoekers die van overal naar hier komen. Als die armoede grotendeels geïmporteerd is, moet men dat hier maar oplossen, ten koste van de eigen mensen.

In het voorstel van resolutie staat ook geen verplichting voor ouders om Nederlands te leren. Wie kinderen inschrijft in het Nederlandstalig onderwijs, moet als ouder ook meteen cursus gaan volgen en daarvoor betalen. De spreker vindt de kostprijs verwaarloosbaar voor de voordelen die men achteraf ervaart.

De spreker is het met een aantal voorstellen niet eens. Hij noemt de verlaging van de leerplichtleeftijd en het samenbrengen van onderwijs en kinderopvang in één beleidsdomein.

1.2. Annabel Tavernier

Annabel Tavernier is blij dat de geesten bij Vooruit gerijpt zijn en dat er een groeiend besef is van het belang van het Nederlands. Ze verwelkomt elk initiatief dat daarop inzet.

Na het lezen van het voorstel van resolutie vraagt het lid zich af waar de Vooruitfractie de voorbije zittingsperiode was. Over het Nederlands werden massa's vragen om uitleg gesteld, werden vier hoorzittingen georganiseerd naar aanleiding van de PIRLS-resultaten en ook in de plenaire vergadering werden uitgebreide debatten gevoerd, onder andere over de PISA-resultaten.

Het blijft natuurlijk niet bij woorden, stelt de spreker. Op beleidsniveau is nog nooit zoveel ingezet op het Nederlands. Tijdens de bespreking van de begroting 2024 ging de minister nog uitgebreid in op de extra maatregelen in het kader van het Schooljaar van het Nederlands. Die komen boven op de bestaande initiatieven. Het lid vernoemt de 20 miljoen euro extra voor scholen met meer dan 50 procent leerlingen met een andere thuistaal. Er werd nooit eerder zoveel nadruk gelegd op de versterking van het Nederlands in het onderwijsbeleid.

Wat in het voorstel van resolutie wordt gevraagd, is ofwel al in uitvoering of zit in de pijplijn. De indieners vragen om zo vroeg mogelijk in te zetten op taalontwikkeling. Dat is volgens de spreker terecht. De Vlaamse Regering heeft dan ook 270 miljoen euro extra per jaar uitgetrokken voor meer personeel in de kinderopvang, zodat de begeleider-kindratio naar beneden kan en er meer aandacht besteed kan worden aan taalontwikkeling.

Er is ook de verplichte taalscreening in de derde kleuterklas. Annabel Tavernier wijst erop dat de Vooruitfractie daartegen heeft gestemd. De test zal ook verder verfijnd worden.

Daar bleef het niet bij, merkt ze op. Er werd ook 12 miljoen euro extra uitgetrokken voor taalintegratietrajecten en extra handen in de klas.

De N-VA-fractie is voorstander om de leerplichtleeftijd te verlagen naar 3 jaar. De spreker oppert dat dat voorstel in het federale parlement ingediend moet worden. Als dat gebeurt, zal men op de steun van haar fractie kunnen rekenen.

De indieners van het voorstel van resolutie pleiten voor een expliciet en geïntegreerd wetenschappelijk onderbouwd taalbeleid op elke school. Ook daar wordt werk van gemaakt, benadrukt de spreker. Ze verwijst naar de oprichting van het kenniscentrum Leerpunt, dat wetenschappelijke inzichten moet vertalen naar de klasvloer. De pedagogische begeleidingsdiensten krijgen extra middelen, onder meer voor effectieve taaldidactiek. Er komen ook extra middelen voor flexteams, die vanuit het kenniscentrum Leerpunt vertrekken en het kleuteronderwijs wetenschappelijk onderbouwde ondersteuning bieden bij het taalbeleid. Ook zal de onderwijsinspectie bij elke doorlichting en tussentijdse inspectie het taalbeleid meenemen.

Daarnaast geven de inzichten uit de KOALA-taalscreening en de Vlaamse toetsen, die volgend jaar voor het eerst zullen worden afgenomen, de nodige handvatten om een taalbeleid vorm te geven. Daar luidt de kritiek dat het taalttestbeleid te gefragmenteerd zal zijn, maar de minister zal werk maken van een screeningstool voor het lager en secundair onderwijs, die een permanente opvolging en goede informatiedoorstroming moet garanderen, geeft de spreker mee.

In het voorstel van resolutie staat dat de overheid te weinig zicht heeft op de manier waarop scholen aan taalremediëring werken. De minister heeft tijdens de begrotingsbespreking aangekondigd dat begin 2024 een onderzoek gelanceerd zal worden dat peilt naar de ervaringen op dat vlak van leerkrachten in het eerste leerjaar.

Daarnaast is er het lopende ESF-project onder leiding van Tim Surma, ELODIE, dat in een aantal scholen wil detecteren wat werkt als taalremediëring na de KOALA-test.

De indieners van het voorstel van resolutie vragen ambitieuze eindtermen Nederlands. De minister is volop bezig met de ontwikkeling van nieuwe minimumdoelen voor het lager onderwijs en de derde kleuterklas, waarbij zal worden vastgelegd dat minstens de helft van de lestijd in dienst moet staan van het Nederlands. Het stemt de spreker gelukkig dat de leden van de Vooruitfractie de minimumdoelen volmondig zullen goedkeuren.

Het is bovendien de bedoeling dat de scholen die de minimumdoelen niet bereiken op populatieniveau extra ondersteuning krijgen via de pedagogische begeleidingsdienst, flexiteams of externe organisaties.

De indieners vragen ook een geïntegreerd taalbeleid in de lerarenopleiding. Annabel Tavernier heeft al verwezen naar de extra middelen voor de versterking

van de lerarenopleiding op het vlak van vakdidactiek Nederlands, maar ook niet-taalleerkrachten zullen via het talenplatform ondersteund worden bij het voeren van een taalbeleid. Bovendien wordt vanaf het schooljaar 2023-2024 de starttoets Nederlands afgenomen met een verplichte taalremediëring.

De indieners vragen ten slotte om ook buiten de schoolmuren aan taalremediëring te doen. In elk debat over de dalende kennis van het Nederlands heeft de minister consequent gewezen op de ouderlijke verantwoordelijkheid. Het gebruik van het Nederlands mag niet stoppen na de laatste schoolbel. Ouders moeten hun kinderen zoveel mogelijk stimuleren om ook buiten de schoolmuren in contact te komen met het Nederlands. De minister werkt aan een charter met de onderwijsverstrekkers. Op zeer korte termijn komt er ook een inspiratiegids voor taalstimulerende activiteiten in schoolvakanties en de buitenschoolse opvang.

De minister heeft bovendien gezorgd voor een decretale basis voor zomerscholen, merkt de spreker op. Daar heeft de linkerzijde trouwens niet voorgestemd.

De extra SES-middelen voor scholen kunnen worden ingezet om buiten de schoolmuren aan taalremediëring te doen, geeft Annabel Tavernier nog mee.

De N-VA-fractie zal het voorstel van resolutie niet goedkeuren, vooral omdat geen rekening wordt gehouden met de lopende en geplande maatregelen.

Alles heeft tijd nodig, dus pas later zullen de vruchten geplukt worden. Het onderwijs is een logge tanker die niet snel van richting kan veranderen. Veel experts die in de commissie te gast waren, hebben dat bevestigd.

Men mag zich vooral niet laten ontmoedigen, stelt de spreker. De ingeslagen weg moet verder bewandeld worden. Men is op de goede weg, wat door menig onderwijsexpert wordt erkend. Zij rekent op de steun van de Vooruitfractie om op de ingeslagen weg verder te gaan.

1.3. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht heeft nog niet dikwijls meegemaakt dat men een voorstel niet steunt omdat al maatregelen in uitvoering zijn. Dan is er geen enkele reden om ertegen te zijn, meent hij.

De spreker is van mening dat er in het voorstel van resolutie verschillende goede punten staan. Hij verwijst bijvoorbeeld naar de verlaging van de leerplichtleeftijd. Jean-Jacques De Gucht heeft daarover een voorstel van resolutie voor medeondertekening aan verschillende fracties bezorgd. Hij hoopt dat zo snel mogelijk in de commissie te kunnen behandelen.

Het nadeel van het voorstel van resolutie is dat er heel veel thema's worden samengebracht, waarvan er sommige verder debat behoeven of de bevoegdheid van de commissie overstijgen. De spreker noemt het thema kinderopvang, waarover een onderzoekscommissie tijdens deze zittingsperiode al bepaalde conclusies heeft geformuleerd. Hij acht het niet optimaal om dat in dit voorstel van resolutie sterk aan bod te laten komen.

De passage over de lerarenopleiding en de manier waarop leerkrachten versterkt kunnen worden bij het aanleren van taal, vindt de spreker heel goed.

Jean-Jacques De Gucht gaat nog in op de brede school en de manier waarop vrijetijdsactiviteiten beter kunnen aansluiten bij de school. Dat is niet alleen in het belang van het Nederlands, maar ook van de ouders. In tegenstelling tot veel

andere landen, zijn in Vlaanderen school en vrije tijd minder goed op elkaar afgestemd.

Een aantal elementen uit het voorstel van resolutie werden in andere commissies al besproken. Die hier integreren, is volgens de spreker niet optimaal. Er staan ook heel goede zaken in het voorstel van resolutie. Jean-Jacques De Gucht zal dan ook niet tegenstemmen, maar zich onthouden.

1.4. Loes Vandromme

Ook de fractie van *Loes Vandromme* zal het voorstel van resolutie niet steunen.

Er moeten volgens de spreker inspanningen gebeuren om de kwaliteit van het onderwijs op te krikken. Wat het Nederlands betreft, heeft de minister goed zijn best gedaan om er het Jaar van het Nederlands van te maken.

2. Antwoord van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman vindt het jammer dat het Vlaams Belang in de discussie over de kennis van het Nederlands vaak niet verder raakt dan de uitlating dat het hen niet aanstaat wie vandaag in de klassen zit. De realiteit is wat ze is. Men moet het hebben over oplossingen en hoe kinderen die een andere taal spreken morgen wel heel goed Nederlands spreken. Dat is belangrijk om hun plaats te vinden op de arbeidsmarkt en in de maatschappij.

Het kan, stelt het lid, en verwijst naar de Verenigde Staten, een land met een zeer rijke migratiegeschiedenis, dat het significant beter doet dan Vlaanderen in de PISA-resultaten. Men slaagt daar wel in sterk onderwijs te bieden voor elk kind.

Ze vraagt te stoppen met simplistische uitlatingen en analyses en om met echte oplossingen te komen voor de realiteit van vandaag.

Het lid betreurt dat niet dieper wordt ingegaan op wat voor haar een van de belangrijkste debatten is van deze zittingsperiode. Men maakt er zich al te gemakkelijk vanaf. Elk voorstel verdient volgens haar een individueel debat, dus het lid is teleurgesteld over het verloop van de bespreking. Het voorstel van resolutie was voor haar een oprechte aanzet om het debat grondig te voeren in plaats van met steekvlamuitspraken in de plenaire vergadering.

Hannelore Goeman stelt vast dat in woorden wel veel nadruk wordt gelegd op het Nederlands, maar er zijn volgens haar gewoon te weinig resultaten in de feiten.

Voor de kinderopvang is er 270 miljoen euro bij gekomen, beaamt de spreker, maar dat gebeurt in de laatste begroting van de zittingsperiode. Dat is vooral om recht te trekken wat al jaren scheefgroeit. Daar is nog geen enkel resultaat van te zien. Volgens haar is in geen enkel kinderdagverblijf de begeleider-kindratio al gedaald door dat budget. Ze stelt voor daar niet te triomfantelijk over te doen. Bovendien heeft de meerderheid het net moeilijker gemaakt voor ouders die werk zoeken om hun kind naar de kinderopvang te sturen. Er zijn nog heel veel stappen te zetten naar kwaliteitsvolle, betaalbare kinderopvang voor elke kind in Vlaanderen, benadrukt de spreker.

De ministers van Vooruit zijn indertijd begonnen met het taalscreeningsbeleid, merkt de spreker op. Ze is dus voorstander. De vraag is vooral wat daarna gebeurt.

In de tussenkomst van Annabel Tavernier werd gezegd dat de minister werk zal maken van, het initiatief zal nemen om en heeft aangekondigd dat er maatregelen komen. Het is zes maanden voor het einde van de zittingsperiode, merkt de spreker

op. De N-VA heeft al vijf jaar de minister van Onderwijs en zit twintig jaar in de Vlaamse Regering. Hannelore Goeman beaamt dat resultaten niet onmiddellijk zichtbaar zijn, maar ze vraagt hoelang het nog zal duren voor de tanker keert.

Er gebeurt niet genoeg, benadrukt het lid. Bij Leerpunt zijn vijf vte's aangesteld. Zij gaan helpen om het taalbeleid in scholen op te krikken. Leerpunt ging net van start. Daar kan men toch niet tevreden mee zijn, oppert de spreker. De pedagogische begeleidingsdiensten gaan er eindelijk werk van maken, maar de Vlaamse Regering heeft eerst bespaard op de pedagogische begeleiding. Nu komt er extra geld, want men beseft dat het niet genoeg is om een test te doen en dat er ook in de klas hulp moet zijn voor de leerkrachten. Als er überhaupt al een leerkracht is, merkt de spreker op, want er zijn gewoon geen kleuterbegeleiders meer, men mag al blij zijn als er kindbegeleiders zijn.

Hannelore Goeman begrijpt echt niet dat men het beleid van de minister verdedigt, want het is gewoon niet goed genoeg.

Als de meerderheid erin slaagt om ambitieuze, kennisrijke en concrete eindtermen voor het basisonderwijs voor te stellen, zal de Vooruitfractie die zeker goedkeuren. Hannelore Goeman had ook graag de eindtermen voor het secundair onderwijs goedgekeurd, maar die voldeden niet. Ze kan alleen vaststellen dat bijvoorbeeld Luc De Man en Dirk Van Damme expliciet zeggen dat de eindtermen voor het secundair onderwijs een gemiste kans zijn. Ze zijn zo vaag waardoor men niet weet wat er gaat gebeuren en er absoluut geen garantie is dat de lat hoger zal worden gelegd. Het lid vreest dat hetzelfde zal gebeuren met de eindtermen voor het basisonderwijs, als ze hoort hoe het proces nu verloopt.

Ook over de lerarenopleiding hoort het lid veel mooie woorden, maar de feiten tonen dat zes maanden voor het einde van de zittingsperiode een engagementsverklaring op tafel ligt. Naar goede gewoonte van de minister is die nogal vaag. Verder mogen de lerarenopleidingen daar zelf verder mee aan de slag.

De spreker bevestigt de ouderlijke verantwoordelijkheid voor het gebruik van het Nederlands buiten de schooluren. Maar ook de overheid heeft een verantwoordelijkheid. Voor de brede school gebeurt vanuit de Vlaamse overheid alvast veel te weinig. De buitenschoolse opvang in Vlaanderen is een drama, stelt de spreker. Er worden vijftig kinderen in een klas samengebracht, dus veel oefenkansen Nederlands zijn er niet, zeker niet in Brussel. De principes van het nieuwe decreet over buitenschoolse opvang worden door Hannelore Goeman onderschreven, maar het budget dat geïnvesteerd wordt om ervoor te zorgen dat scholen kunnen samenwerken met vrijetijdsactoren om er iets kwaliteitsvol van te maken, zodat kinderen zich echt kunnen ontwikkelen en aan het Nederlands kunnen werken, schiet enorm tekort. Veel gemeenten zullen er in de feiten op achteruitgaan.

In Brussel investeert de VGC en in Vlaanderen investeren gemeenten eigen middelen om er wel werk van te maken, maar de Vlaamse Regering neemt die verantwoordelijkheid niet op.

Hannelore Goeman ziet vooral een serie van gemiste kansen om de kennis van het Nederlands van de kinderen te versterken. Dat is nochtans cruciaal om iets te doen aan de kwaliteit van het onderwijs. Maar de spreker heeft de hoop opgegeven dat er deze zittingsperiode nog verandering in zal komen.

3. Replieken van de leden en bijkomend antwoord

Arnout Coel zegt dat Hannelore Goeman blijkbaar hoopte op een sereen debat en de bespreking van elke maatregel. Maar ze krijgt het zelfs niet over haar lippen om te zeggen dat er deze zittingsperiode initiatieven worden genomen voor het

Nederlands. Dit is volgens de spreker de eerste Vlaamse Regering die zo veel maatregelen neemt voor de versterking van het Nederlands.

Toen de maatregelen in de commissie aan bod kwamen werden ze meestal geminimaliseerd en heeft de Vooruitfractie soms tegengestemd. Nu wordt een tekst voorgesteld om te zeggen dat men een plan heeft. Zes maanden voor de verkiezingen stelt men zich voor als een partij die het Nederlands gaat verdedigen. Het lid noemt dat grotesk. Dan vragen om een sereen debat vindt hij een doorzichtig politiek spel.

Jan Laeremans vraagt om zijn woorden niet te verdraaien. Zijn partij heeft zich uitgesproken tegen verdere massale immigratie, omdat dat het probleem alleen maar vergroot. Hij heeft zich niet uitgesproken tegen wie in de klassen zit. Hij stelt wel vast dat er problemen zijn om Nederlands te leren, zowel voor de leerlingen als voor de ouders.

Over de vergelijking met de Verenigde Staten zegt de spreker dat dat land wel een strenger immigratiebeleid voert. Daar gelden eisen en voorwaarden. Men laat geen analfabeten en economisch afhankelijke mensen toe. Hier worden geen voorwaarden opgelegd, benadrukt de spreker. Iedereen mag binnen en dan moeten de problemen opgelost worden.

Hannelore Goeman brengt hulde aan Annabel Tavernier, die wel de moeite heeft gedaan om een aantal maatregelen te overlopen. Maar het was eerder beknopt en de spreker is er niet van overtuigd dat de mooie woorden over het beleid bevestigd worden door de resultaten.

De Vlaamse Regering heeft KOALA-testen ingevoerd, als extra test naast een aantal testen die al bestonden om het niveau van het Nederlands van kinderen te screenen. Daar staat 12 miljoen euro tegenover voor taalintegratietrajecten. De spreker is van mening dat aparte taalbadklassen niet de juiste manier zijn om dat aan te pakken, omdat onderzoek aantoont dat het niet werkt. Dat is de reden waarom haar fractie destijds heeft tegengestemd, legt de spreker uit, want ze is wel voorstander van taalscreening.

Er is 20 miljoen euro aangekondigd voor scholen die meer dan de helft anderstalige kinderen in de klas hebben. Dat is een goed initiatief, maar verandert niets aan het feit dat scholen niet weten wat ze ermee moeten doen. Ze vragen hulp over hoe ze concreet didactisch aan de slag moeten met die kinderen. De inspiratiegids volstaat duidelijk niet. De spreker verwijst nog naar het grote probleem van het lerarentekort. Er zijn gewoon geen leerkrachten voor de individuele begeleiding, met interactie en spreekkansen, dus de resultaten zijn er niet.

De 15 miljoen euro voor de lerarenopleiding is aangekondigd, maar dat heeft nog geen verschil gemaakt op het terrein.

De initiatieven in deze zittingsperiode waren gewoon niet voldoende, stelt *Hannelore Goeman*. Zij heeft een poging gedaan om op te lijsten wat allemaal moet gebeuren, maar ze kan alleen maar betreuren dat de meerderheid het niet nodig vond om daar een grondige discussie over te voeren.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman, Conner Rousseau, Steve Vandenberghe, Thijs Verbeurgt en Katia Segers over de versterking van de kennis van het Nederlands, zowel binnen als buiten de schoolmuren, wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1, bij 1 onthouding.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Hilâl YALÇIN
Annabel TAVERNIER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ELODIE	Effectief LeesOnderwijs Doet Iedereen Excelleren
ESF	Europees Sociaal Fonds
KOALA	Kleuteronderwijs Luistervaardigheid
NT2	Nederlands als tweede taal
PIRLS	Progress in International Reading Literacy Study
PISA	Programme for International Student Assessment
SALTO	Screeningsinstrument Aanvang Lager Onderwijs Taalvaardigheid
SES	socio-economische status
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent